

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

*До 220 - ої річниці з дня заснування
університету*

ВІСНИК
СКОВОРОДИНІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ

Збірник наукових праць

Харків – 2024

РИНДІН ЮРІЙ

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РОЗВІДКИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОКТРИНИ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ 114

САВОНИК ІРИНА

РОЛЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ: ВІДТВОРЕННЯ ТА АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ..... 120

СИДОРЧУК ІВАННА

ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ЯК КОМПОНЕНТ СТРУКТУРИ ОСОБИСТОСТІ..... 129

СКІПЕНКО КИРИЛ

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ НА КРЕАТИВНІСТЬ І ІННОВАЦІЙНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ 138

ЧИХАРІНА КАРИНА

INVESTIGATING THE CORRELATION BETWEEN THE CONCEPTS OF «INTELLECTUAL ELITE» AND «INTELLECTUAL LEADERSHIP» 145

ЧКАЛОВ АРТУР

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ 151

ШТЕФАН ЛЮДМИЛА, ПОЛТАВЕЦЬ РОМАН

ВИМОГИ ДО ВСТУПНИКІВ МАГІСТРАТУРИ У ФРАНЦІЇ..... 157

СНЕКНРАТОВА OLENA, РОНОРИЄЛОВА TETIANA

ETHICAL RESEARCH IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE 163

СНУКННО OLENA

ADAPTING ELT MATERIALS TO THE NEEDS OF DYSLEXIC STUDENTS .. 170

DEINYCHENKO TAMARA, KROL HENNADI

ESSAY ON KHARKIV MATHEMATICS SCHOOL..... 177

ІУКННО NATALIYA

USING ENGLISH-LANGUAGE SONGS TO ENHANCE LANGUAGE PROFICIENCY IN MEDICAL STUDENTS DURING BLENDED LEARNING .. 186

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РОЗВІДКИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОКТРИНИ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Юрій РИНДІН

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті визначено основні аспекти формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів розвідки в контексті військового лідерства в Україні. Визначено ключові компоненти цього поняття та їх важливість для ефективного управління військовими підрозділами і досягнення стратегічних цілей. Розкрито значення взаємодії між лідером і командою, визначено напрями освітньої діяльності, необхідні для успішної підготовки військових лідерів.

Ключові слова: *лідерська компетентність, військове лідерство, доктрина військового лідерства, майбутні офіцери розвідки, професійна підготовка, Збройні Сили України.*

The article identifies the main aspects of the formation of leadership competence of future intelligence officers in the context of military leadership in Ukraine. The key components of this concept and their importance for the effective management of military units and achievement of strategic goals are identified. The importance of interaction between the leader and the team is revealed, and the directions of educational activities necessary for the successful training of military leaders are identified.

Keywords: *leadership competence, military leadership, doctrine of military leadership, future intelligence officers, professional training, the Armed Forces of Ukraine.*

У контексті урахування постійної еволюції загроз і вимог сучасного військового середовища, важливо щоб майбутні офіцери розвідки були належно підготовлені для ефективного виконання своїх завдань. Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів розвідки необхідне не лише для власного

професійного зростання, але й для забезпечення ефективного функціонування військових структур і реалізації доктрини військового лідерства.

Підвищення рівня лідерських навичок та здібностей майбутніх офіцерів розвідки сьогодні є стратегічною метою в умовах посилення геополітичних і внутрішніх викликів. Це стає ключовим фактором для ефективності військового управління, прийняття стратегічних рішень та забезпечення безпеки країни. Оскільки сучасне військове лідерство вимагає від офіцерів не лише технічних знань, а й здатності до стратегічного мислення, комунікації та прийняття рішень в умовах невизначеності, формування в них відповідної компетентності є критичним завданням для закладів вищої військової освіти.

Дослідження процесів формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів розвідки в контексті реалізації доктрини військового лідерства в Україні є актуальним як для наукового співтовариства, так і для практичного використання закладами вищої військової освіти. Відповідність вимогам сучасного військового лідерства та можливості практичного застосування отриманих результатів можуть сприяти підвищенню ефективності військових операцій і загальній безпеці країни.

Як зазначено у Доктрині військового лідерства у ЗСУ, дефініція лідерства у контексті військового середовища залишається не достатньо розкритою і визначеною, проте її розуміння можна окреслити через конкретний набір дій, знань, функцій і здібностей. Зважаючи на це, можна сказати, що військове лідерство – це комплекс навичок, характерних для керівників у військовій сфері, які спрямовані на ефективне управління військовими підрозділами та досягнення стратегічних і тактичних цілей. Військове лідерство майбутніх розвідників передбачає володіння здатністю до прийняття рішень у стресових і небезпечних ситуаціях, здійснення ефективного командування і контролю за підрозділами, розвиток і мотивацію військового персоналу, а також здатність до аналізу воєнних стратегій і тактик. Ефективне військове лідерство базується на знаннях, досвіді та вміннях керівника в управлінні ресурсами, координації дій та забезпеченні високої бойової готовності військового підрозділу [1].

Разом з тим, варто зазначити, що військове лідерство – це процес впливу на військовослужбовців з метою ефективного виконання завдань і досягнення цілей. Цей вплив базується на моральному авторитеті, практичному досвіді та компетентності керівника, проявляється через накази лідера, контроль за виконанням завдань, мотивацію і особистий приклад. Важливим аспектом є формування організаційної культури та внутрішньої комунікації. Військове лідерство має вирішальне значення для національної безпеки та інтеграції України у європейську та атлантичну спільноти.

Установлено, що успішне лідерство передбачає співпрацю між лідером і командою, адже обидва елементи неможливо розглядати окремо. Майбутній розвідник повинен володіти вміннями мотивувати команду досягати спільних цілей та ефективно використовувати свої лідерські якості для цього. Зважаючи на важливість ролі людей у команді, він повинен бути здатний швидко реагувати на соціальні та міжособистісні взаємини і відповідно вживати заходи для підтримки та розвитку команди.

Аналіз Доктрини військового лідерства довів, що успішна підготовка військових лідерів передбачає реалізацію таких напрямів освітньої діяльності:

- розвиток професійних та особистісних навичок і вмінь;
- встановлення взаємної довіри та поваги до гідності кожного військовослужбовця, з дотриманням принципів субординації військового управління;
- створення позитивної морально-психологічної атмосфери в команді;
- застосування ефективних засобів мотивації особового складу для досягнення поставлених цілей;
- проявлення відкритості та щирості у взаємодії на основі загальних цінностей;
- розвиток внутрішніх комунікацій, особливо в умовах неспокою (кризових, критичних, бойових) ситуацій [1].

Зокрема, зазначу, що формування військового лідерства майбутніх розвідників через розвиток професійних та особистісних навичок і вмінь є

достатньо складним процесом, що вимагає системного підходу. Професійні навички та вміння можуть бути сформовані шляхом систематичного навчання, тренувань і практично-польових занять. Завданням такого процесу є не лише передача технічних або тактичних знань, але й створення умов для формування лідерських якостей та вироблення відповідних реакцій у майбутніх розвідників. Розвиток особистісних навичок, таких як комунікативна компетентність, емоційний інтелект, уміння приймати рішення в стресових ситуаціях, також є важливим аспектом у формуванні лідерства. Для досягнення цієї мети доцільно до програм курсової підготовки майбутніх розвідників включати індивідуальні консультації, тренінги з розвитку особистісних якостей, психологічні тренування та реалізацію спеціально розроблених сценаріїв для практичних симуляцій ситуацій. Такий підхід дозволяє забезпечити комплексний розвиток військових лідерів у структурах розвідки, підготувати їх до сучасних викликів військової сфери, що забезпечить ефективне виконання ними своїх обов'язків у складних і непередбачуваних умовах [2].

Установлено, що формування військового лідерства через встановлення взаємної довіри та поваги до гідності кожного військовослужбовця та з дотриманням принципів субординації військового управління передбачає створення умов для взаємодії і взаєморозуміння між керівником і підлеглими. Це може бути досягнуто через регулярні зустрічі, відкритий діалог та обговорення проблем і питань, що виникають у команді. Дотримання принципів субординації військового управління є важливим аспектом у встановленні ієрархії та порядку у команді, що сприяє підтримці дисципліни і ефективному виконанню завдань. Крім того, розуміння гідності кожного майбутнього розвідника і повага до його особистості сприяє формуванню позитивної командної динаміки і підвищує мотивацію досягнення спільних цілей. Враховуючи ці аспекти, розвиток військового лідерства через встановлення взаємної довіри і поваги до гідності кожного військовослужбовця, з дотриманням принципів субординації військового управління, є важливим кроком у формуванні ефективної та гармонійної команди [3].

На наше переконання, не менш важливим аспектом формування військового лідерства у майбутніх розвідників є застосування ефективних засобів мотивації особового складу, що може бути досягнуто шляхом ретельного вивчення і розуміння індивідуальних потреб і професійних прагнень кожного військовослужбовця. Серед основних шляхів підвищення мотивації можна назвати формування індивідуальних планів розвитку, які враховують особисті амбіції і потреби майбутніх офіцерів розвідки. Для цього необхідно встановити систему взаємодії між керівництвом і підлеглими для відкритого обговорення індивідуальних пріоритетів. Крім того, створення системи заохочень і винагород, які безпосередньо пов'язані з досягненням поставлених цілей, може стимулювати військовослужбовців до активної діяльності та виконання поставлених завдань. Такий підхід сприяє не лише підвищенню мотивації особового складу, але й формуванню військових лідерів серед майбутніх розвідників, які здатні ефективно керувати командою і досягати поставлених стратегічних і тактичних цілей [3; 4].

Таким чином, проведені дослідження процесів формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів розвідки в контексті реалізації доктрини військового лідерства в Україні підтверджує актуальність цієї проблеми як для наукового співтовариства, так і для практичного застосування в закладах вищої військової освіти. Висока військова ефективність та загальна безпека країни залежать від відповідності вимогам сучасного військового лідерства та практичного застосування отриманих результатів. Аналіз Доктрини військового лідерства вказує на те, що успішна підготовка майбутніх розвідників передбачає реалізацію таких напрямів освітньої діяльності, як розвиток професійних та особистісних навичок і вмінь, встановлення взаємної довіри та поваги, створення позитивної морально-психологічної атмосфери в команді, застосування ефективних засобів мотивації особового складу, відкритості та щирості у взаємодії, розвиток внутрішніх комунікацій.

Формування військового лідерства через розвиток професійних та особистісних навичок і вмінь, встановлення взаємної довіри та поваги,

застосування ефективних засобів мотивації особового складу вимагає системного підходу та уваги до індивідуальних потреб і професійних прагнень кожного військовослужбовця. Це допомагає забезпечити високу бойову готовність військових підрозділів та досягнення стратегічних та тактичних цілей, що є важливим для національної безпеки та інтеграції України у європейську та атлантичну спільноти.

Список використаних джерел

1. Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України. URL : <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf>
2. Карпенко В. С. Розвиток лідерської компетентності офіцерів десантно-штурмових військ у системі післядипломної освіти. Дис. ... доктора філософії (PhD), 011 Освітні, педагогічні науки». Національний університет оборони України, Київ, 2023. 280 с.
3. Кримець Л., Грилюк С., Недвига О., Саєнко О. Моральні якості військового лідера в умовах російсько-української війни в контексті формування моральної готовності. Вісник Національного університету оборони України, 2024. 77(1). С. п90–101. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-77-1-90-101>
4. Ковальчук О. Психологічні особливості військового лідерства у професійній практиці офіцера. Вісник Національного університету оборони України, 2022. 64(6), 65–70. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2021-64-6-65-70>
5. Наказ Міністерства оборони України від 27.10.2023 № 637 “Про затвердження Концепції військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року”. URL : <https://www.mil.gov.ua/ministry/normativno-pravova-baza/nakazi-ministra-oboroni-ukraini/nakazi-ministerstva-oboroni-ukraini-za-2023-rik.html>